

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת בהעלתך תשפ"ה

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

לחיות בעוננים

מקום, אלא בכל יום עם ישראל היה מקבל על עצמו בלב שלם: אם הענן עולה מחר, אנו נוסעים! אני לא חתומים פה ולא בשום מקום קבעי. כך בכל יום היו משעבדים את ליבם לרצון ה'.

נוסף על לימוד זה, נוכל ללמוד מפרשה זו עוד שני יסודות נפלאים: א. כמו שהזכרנו, התורה מפרטת כי פעמים הענן היה חונה ערב אחד - ובבוקר עולה. ופעמים יום ולילה - ובבוקר עולה. פעמים יומיים; שבוע; חודש; שנה. - לא היה זמן מוגדר לחניה. אלא המכנה המשותף בין כולם הוא: 'על פי ה' יחננו ועל פי ה' יסענו'. - מעתה נזכור, שבעבודת ה' יש כל מיני סוגי ניסיונות. יש ניסיון של רגע אחד, ויש ניסיון של יומיים. יש ניסיון של שבוע, ויש ניסיון של שנה ושנתיים. יש אדם שניתקל במדרגה וקיבל מכה ברגלו; הכניס את היד לכיס וגילה ששכח את הארנק בבית - הוא מקבל עליו - 'הכל לטובה' - והוא ניסיון של 'רגע' או 'יום'.

לעומת זאת, כאשר חלילה אדם אינו חש בטוב, משך שבוע או יותר הרי שהוא מתקשה יותר לקבל עליו דין שמים באהבה 'הכל לטובה' - וכן יש ניסיון של חודש ויש ניסיון של שנה כאשר הוא נתקל בשכר רע או ניסיון של שנתיים שהוא מעוקב שידוך מספר שנים. בכל אלו צריך לדעת 'על פי ה' יחננו ועל פי ה' יסענו'. לכל ניסיון יש את הזמן שלו, בין שהוא ארוך ובין שהוא קצר עליו לקבלו באמונה.

ב. כל אדם משך חייו צריך להרגיש את 'הענן על המשכן'. פעמים אדם עושה מעשה, כגון: התקרב אל אדם על מנת לעזור לו. בתחילה, הקשר בין השניים היה מועיל וטוב, אלא אחר מספר חודשים 'נעלה הענן' מעתה הוא מרגיש כי הקשר אינו תורם לקרבת ה', כאן צריך לדעת כאשר 'נעלה הענן' - אזי - ונסעו! אדם נמצא במקום עבודה, לימודים, בתחילה היה מועיל וטוב לעבודת ה' שלו, אלא אחר מספר שנים מרגיש שמקום זה אינו טוב בשבילו - גם כאן עליו לחוש - 'נעלה הענן' - ונסעו! כך בכל תקופה בחיים. עליו להרגיש את 'הענן על המשכן' - האם הנעליים עדיין במידה שלי, או שנעשו קטנות ואני צריך להחליף אותם - האם אני מתקדם במקום שאני נמצא בו או שהוא כבר קטן עליי - אם אין התקדמות בחיים ברוחניות, צריך לאזור אומץ ולשנות מקום, לא להתחבר אל הקרקע ולפחד להשתנות, אלא כל החיים להיות מוסיף והולך 'להרגיש את הענן על המשכן'.

סיכום:

- א. ככל עת עלינו להיות מוכנים לקיים דבר ה' - כחייל המוכן בכל עת לצאת לקרב.
- ב. בחיים יש ניסיונות ארוכים ויש ניסיונות קצרים - את כולם עלינו לקבל באמונה.
- ג. להיות רגישים להשראת הענן על המשכן - כאשר אדם מרגיש שאינו מתקדם בעבודת ה' במקום שנמצא בו יש להשתדל לעשות שינוי ולא 'להיתקע' באותו מוצב.

ה' יזכנו שתשרה שכינה בכל מעשה ידינו - אמן.

בפרשה, התורה הקדושה מספרת לנו שאחר הקמת המשכן "כִּסֶּה הָעֲנָן אֶת הַמִּשְׁכָּן לְאֹהֶל הָעֵדֻת וּבֶעֱרָב יִהְיֶה עַל הַמִּשְׁכָּן כְּמָרָאָה אֵשׁ עַד בֹּקֶר..." ענו זה היה סימן לעם ישראל שכאשר הוא מכסה את המשכן, אזי שכינה שורה באותו מקום ורצון הקב"ה שעם ישראל יהיה במקום זה. על כך נאמר: "וּבִהְיוֹתָ הָעֲנָן עַל הַמִּשְׁכָּן יָמִים רַבִּים וְשִׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִשְׁמַרְתּוֹ ה' וְלֹא יִסְעוּ" אולם, כאשר הענן נעלה מעל המשכן אזי, סימן שיוצאים לדרך ומשנים מקום - באותו יום.

וכאן התורה עורכת לפרטים מהו ה'לוח זמנים' שבהם היה הענן עולה מעל המשכן: א. "וַיֵּשׁ אֲשֶׁר יִהְיֶה הָעֲנָן יָמִים מְסָפֵר עַל הַמִּשְׁכָּן - עַל פִּי ה' יִחַנּוּ וְעַל פִּי ה' יִסְעוּ" ב. "וַיֵּשׁ אֲשֶׁר יִהְיֶה הָעֲנָן מֵעֶרֶב עַד בֹּקֶר - וְנִעְלָה הָעֲנָן בִּבְקֶרֶת וְנִסְעוּ" ג. "אִי יוֹמָם וְלֵילָה - וְנִעְלָה הָעֲנָן וְנִסְעוּ" ד. "אִי יָמִים אֶל חֹדֶשׁ אֶל יָמִים - בְּהֶאֱרִיךְ הָעֲנָן עַל הַמִּשְׁכָּן... יִחַנּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִסְעוּ וּבִהְיוֹתָ הָעֲנָן עַל הַמִּשְׁכָּן: "עַל פִּי ה' יִחַנּוּ וְעַל פִּי ה' יִסְעוּ אֶת מִשְׁמַרְתּוֹ ה' שִׁמְרוּ עַל פִּי ה' בְּיַד מֹשֶׁה".

מעתה, נתבונן בפרשה נפלאה זו ונפיק ממנה דבש וחלב.

הנה, מן הכתוב אנו למדים שכאשר נעלה הענן מעל המשכן באותו יום נסעו בני ישראל, ללא שהייה יתירה. ולכאורה נשאל בשל מה פזיונות זה, מן הראוי לשלוח לעם ישראל התראה מוכבדת מספר ימים קודם על כך שמתבקשים הם 'לעבור דירה': 'בנים יקרים. בעוד שלושה ימים ממשיכים את המסע, היכינו היכינו לארוז את חפציכם בנחת, ולהתכונן למסע הבא'. - כך היציאה לדרך הייתה נעשית בצורה נעימה יותר?

והתשובה היא כך. אנו עם ישראל עבדיו של הקב"ה - בניו האהובים. הקב"ה מצפה מאיתנו להיות מוכנים לעשיית רצונו, כמו חייל המוכן ליום קרב. כאשר אויב מבקש להתקיף, הוא אינו מתריע ומודיע: "חיילים יקרים בעוד יומיים אני מתכונן לבצע חטיפה התכוננו..." אויב עם מעט שכל בקדקודו מגיע בהפתעה.

כמובן, לוחמים טובים אמורים להיות מוכנים ודרוכים לזמן זה - אכן, אנו עם ישראל צריכים להיות מוכנים בכל יום לוותר על אהבות ותאוות שונות לכבוד רצון ה', לא להתחבר אל הגשמיות ביתר עוז, אלא 'בכל עת בגדיך יהיו לבנים' להיות מוכנים שכאשר רצון ה' יופיע, ברגע אחד נעשה את רצונו ללא התמהמהות.

הנה! אברהם אבינו כאשר קיבל את רצון ה' יקח נא את בך את יחידיך אשר אהבת מיד נאמר 'וישכם אברהם בבוקר' אברהם לא אמר: 'תן לי עוד יומיים שלוש לחשוב על כך ואז אעשה כרצונך' אלא מיד עשה את דבר ה'.

וכיצד? זאת משום שבכל יום ויום היה אברהם מכין את עצמו ואת לבו במחשבה: 'אם הקב"ה יבקש ממני את הכי יקר לי, אהיה מוכן ליתן לו בשמחה'. בשל כך, כאשר התבקש לעקוד את יצחק בנו, לא חשב פעמיים.

זהו היה המבחן של עם ישראל, לא היה שום ל"ז מסודר למשך כמה זמן חונים בכל

שאלה

ישנה חברת משלוחים ידועה בשם "וולט" אשר ניתן להזמין דרכה ארוחה בשרית או חלבית ממסעדות אשר יש להם קשר שותפות עמה, ויש לה שליחים גויים או חילונים שחלקם אינם שומרים כשרות כלל ואוכלים מאכלות אסורות, ומביאים את האוכל מהמסעדה עד לבית הלקוח, האם יש כאן חשש של בשר שנתעלם מן העין?

תשובה

כתב הרשב"א בתשובה (חלק א סימן קז והובא בבית יוסף יו"ד סימן סג) על מי ששלח על ידי נכרי בלא חותם, אפילו לא היו רוב טבחים ומקוליין ישראל, אפשר להתיר בדיעבד, אע"פ שהודיעו שהוא מפליג, מתיירא הוא שמא יראו אותו יהודים אחרים ויתפש כגנב. עכ"ל.

גם הטור בסיומן קיח הביא להרשב"א בתורת הבית (בית ד שער ב דף כט): שאם אותו המקום מעבר לרבים מותר, שהוא ירא שמא יראנו אחד מן העוברים שהוא מחליף ויתפש עליו כגנב. והמחמיר שלא לשלוח אלא בחותם תע"ב. ע"כ.

מיהו כל זה אינו אלא בדיעבד וכמו שכתב שולחן ערוך סימן קיח סעיף ז וז"ל: אם שלח על ידי עובד כוכבים בלא חותם אם אותו מקום מעבר לרבים מותר שהוא ירא שמא יראנו אחד מהעוברים ויתפש עליו כגנב, ומיהו לכתחלה לא ישלח על ידי עובד כוכבים בלא חותם.

ועיין ט"ז סק"א שכתב שנוהגין לשלוח ע"י עכו"ם במקום מעבר לרבים, והיא שכונת ישראל ואין עכו"ם מצויין שם. וצוין להתנות חטאת (כלל לב סט"ז) וכ"כ להדיא בערוך השולחן (סקכ"ו) ובחכמת אדם (כלל ע סימן ח) ובשו"ת דעת כהן (סימן סג).

אולם בתשובת הרשב"א הנ"ל מפורש דאף בשכונת ישראל אין להתיר אלא בדיעבד. ובשו"ת ירך יעקב (סימן כד דף מז ע"ד) כתב דאף התו"ח לא התיר אלא בדיעבד וכתב שכן הבינו הכנה"ג (הגב"י אות כ) והש"ך (סקכ"ז) והפ"ח (סקכ"ד) וכן העיר בזה באורך בקף החיים ס"ק עט ע"ש. וכן נקט בפשיטות בשו"ת יביע אומר (חלק יא יו"ד סימן י אות א).

ועיין עוד ביביע אומר שם אות ב דאעיקרא דברי הרשב"א אינם מוסכמים בזה דבבית יוסף הביא דברי רבינו יונה שחולק ע"א, וביבחי צדק (סקנ"ט) כתב שהר"ש נראה דעתו לאסור אף בדיעבד, ושכ"כ הכנה"ג (הגב"י אות כ) דמנהגם לאסור בזה אפילו בדיעבד, ושבשו"ת יוסף אומץ (סימן כב) נשאל על מי שהחמיר בזה בדיעבד, וכתב שתבוא עליו ברכה. ועל כן כתב ביבי"א שבודאי שאין להקל בזה לכתחילה.

ולפי זה בנידו"ד אין להקל לכתחילה להזמין הבשר מהמסעדה על ידי שליח גוי, או על ידי חילוני שאוכל מאכלות אסורות.

אולם הנה בשולחן ערוך יורה דעה סימן קיח סעיף א, יין ובשר וחתיכת דג שאין בו סימן שהפקיד או שלח ביד עובד כוכבים, צריך שני חותמות, וכל שאיסורו מדברי סופרים ששלחו ביד גוי, מותר בחותם אחד.

והרמ"א כתב די"א דלא בעינן ב' חותמות רק בישראל חשוד אבל בעובד כוכבים הכל שרי ע"י חותם אחד (טור והפוסקים בשם ר"ת). ובדיעבד יש לסמוך על זה (ארוך כלל כ"ג והגהות מיימוני ותוספות).

והנה מה שנקט שו"ע לשון "שלח" הוא לאו דוקא ומוותר אף לכתחלה לשלוח ביד גוי כשיש ב' חותמות כמבואר בשו"ע בריש המשן בעמ' 3

נושא: גזל שינה

שאלה: אנו נמצאים בימים שלאחר חג השבועות, ונשאלתי מ-2 בחורים שקיבלו על עצמם לקום כשעה קודם זמן ההשכמה הרגיל ולהתחיל את הבוקר בלימוד במסכת אחרת, אך דא עקא כעבור שלושה ימים שאר חברי החדר טענו שהשעון המעורר מעיר גם אותם וזה מפריע להם וגזול את שנתם, וכל קימתם ולימודם של שני הבחורים הוא בבחינת מצוה הבאה בעבירה. השאלה היא האם יש כאן גזל שינה או לא?

תשובה: אין להם להרעיש על חשבון שאר חברי החדר.

נימוקים: הנה מורגל בפי העולם לקרוא להפרעת שינה לחברו בשם "גזל שינה", וכך מובא בשם החפץ חיים (החפץ חיים ופעלו, ח"ג עמוד תתרצ) "אומר היה: המעיר את חברו משנתו הנהו גזלן שגזל ממנו את מנוחתו וגזילה זו אין לה השבה." אמנם כבר העירו הפוסקים שאין בזה 'גזל' כפשוטו והגדרת דבר זה כגזל אינה אלא על דרך המוסר כמ"ש בשו"ת שבט הלוי (ח"ז סי' רכד) ופתחי חושן (גניבה, פרק טו הערה ג) אך לאמיתו של דבר המפריע לחברו לישון אכן עובר על איסור וכפי שהתבאר להלן.

נאמר בתורה (ויקרא כה, יז) 'לא תנונו איש את עמיתו ודרשו חז"ל (ב"מ נח): שהכוונה היא על אונאת דברים, והיינו שלא לגרום צער לחברו ע"י שיאמר לו דברים שיכאיבוהו ויצערוהו, למשל, לא יאמר למוכר בכמה אתה רוצה למכור חפץ זה כאשר אין בדעתו לקנות, וכן לא יאמר לחברו בעל תשובה 'זכור מעשיך הראשונים' שבכך מביישו ומצעריו וכן כל כיוצא בדברים אלו כמ"ש בחו"מ (סי' רכח ד). איסור זה של אונאת דברים הוא לאו דווקא אם עושה כן בדיבור, אלא אף במעשה, כגון: המראה פנים זעופות לחברו כמ"ש בספר הלכות משפט (קאהן, רכח ס"ק יב-יג). ויש שכתבו שאף במצעריו בשב ואל תעשה כגון: גבאי בית כנסת שאינו רוצה לעשות 'מי שברך' לאחד מבית הכנסת גם נחשב אונאה כמ"ש בחקרי לב (יו"ד ח"ג סי' פ). וכתב החינוך (מצוה שלח) ולא יהיה באפשר לכתוב פרט כל הדברים שיש בהן צער לבריות, אבל כל אחד צריך להזהר כפי מה שיראה כי השם ברוך הוא יודע כל פסיעותיו וכל רמיוותיו כי אדם יראה לעיניים וה' יראה ללבב" ויעוין עוד בפתחי חושן כמה דוגמאות בדברי אונאה השכיחים (גניבה, פרק טו הערה ג).

לפי זה יש שכתבו שהמעורר את חברו או מפריע לו מלהירדם, עובר בזה על איסור אונאת דברים (שו"ת קרן לדוד, גרינוואלד, או"ח סי' יח). ויש שכתבו שאיסור אונאת דברים הוא רק שמעצרו בצער גדול, אך על כל פנים יש בזה ביטול מצוות עשה של 'ואהבת לרעך כמוך'. (אגרתא דחדוותא גרוס, כרך יז עמוד רכא), ויש שחידשו שהמקיץ את חברו ומצעריו הרי זה כחובל בו חבלה שאין בה אלא צער כן כתב הגר"ז גולדברג זצ"ל (קובץ בית אהרן וישראל גליון קב עמוד קלג), ולפי זה אם עשה כן בידיים הרי הוא חייב לשלם על הצער, ואם רק העירו בקול הרי זה מזיק בגרמא שהוא חייב לצאת ידי שמים, אך יש לעיין בזה שמא אין זה נחשב כלל כמעשה הכאה וחבלה.

והנה כל מה שנתבאר עד עתה הוא לגבי המעיר את חברו או מפריע לו מלישון בלא סיבה, ובזה יש לומר שהוא מצער את חברו שלא כדין, אך בנדו"ד אותם הבחורים מתנהגים כדרכם, שכן, דרך בני אדם לקום

המשן בעמ' 4

סימן קל ע"ש. ובשו"ת מהרש"ם (חלק ג סימן י) כתב שכשיש חותם אחד שלדעת ר"ת (שהוא ברמ"א הנ"ל) שרי, ובצירוף סימן השמיטה, גם במעבר לרבים שהוא בשכונת גוים י"ל דשרי לכו"ע.

וא"כ הכא שהמשלוח מגיע ליד השליח כשהוא ארוז בשקית או קופסא סגורה ומהודקת הוי חותם אחד והדבר מותר לכתחילה בצירוף הא דמעבר לרבים.

ברם דא עקא שהיתר זה הוא בצירוף דעת ר"ת שמיקל בשליח גוי בחותם אחד אבל בשליח חילוני שאוכל מאכלות אסורות צריך ב' חותמות וכמש"כ הרמ"א וא"כ בנידונינו הלא פעמים רבות השליחים הם חילונים ונפל פיתא בבירא.

אולם הנה בשולחן ערוך (סימן קיט סעיף ג) כתב מפורש דמותר ליתן משלו לישראל חשוד לאכול דברים האסורים, כדי שיתקן או יבשל לו, ולא חיישינן שמא יחליפנו, כיון שאינו חשוד על הגזל. וברור דהרמ"א כאן לא פליג על זה, וצ"ל דהרמ"א מדבר בישראל החשוד להחליף ולא די במה שהוא אוכל מאכלות אסורות.

וכן ראיתי בילקוט יוסף סימן סג – קיח הערה כא בד"ה ובעיקר דברי הרמ"א שכתב כן בדעת הרמ"א, והוסיף דאפשר להעמידו באופן שהוא חשוד בדברים שאין הרבה רגילים להקל בהם. ע"ש. והשתא בנידו"ד אין ידוע לנו על השליח החילוני שהוא אוכל מאכלות אסורות ואף אם כן הוא הדבר, עדיין אינו חשוד על הגזל, ואין ידוע לנו שהוא חשוד להחליף וכו'. הלכך כשיש חותם ובצירוף מעבר לרבים יש להקל. (ואף אם תרצה לפקפק בזה, נוכל להקל מעוד צירופים שיובאו לקמן)

והנה הט"ז (יו"ד סימן א ס"ק טו) כתב בשם מו"ח ז"ל שהחמיר על אותן ששולחין עופות לשחוט ע"י עכו"ם ונותנין לו לסימן איזה דבר שיכתוב השוחט עליו שהוא שוחט, ואמר שזה איסור מאחר שאין החותם על גוף הדבר, כגון על הבשר או על השק. ודעת הט"ז שמעיקר הדין הדבר מותר והמחמיר תע"ב. ושוב כתב שאותן שכותבים תיבת "כשר" יש לחוש שמא העכו"ם צייר תיבה זאת אחריו באשר הוא מצוי, אלא צריך שיכתוב סימן אחר שאינו מצוי כ"כ לזי"פו. ע"ש.

ובזבחי צדק (סימן א ס"ק סג) חשש לזה. ע"ש. אולם ביביע אומר שם אות ד כתב שיש להקל בזה בצירוף מעבר לרבים. ע"ש. והשתא בנידו"ד הרי ידוע שהמאכל מונח בתוך שקית או קופסא, שעליה מודפס הסמל ("לוגו") של המסעדה כידוע וזה אינו ניתן לזיוף כלל, וכשהשקית מהודקת דחשיב חותם יש להקל לכתחילה בצירוף מעבר לרבים.

גם ידוע שהשליח מעביר לקונה "קבלת רכישה" ובו מצוין שם המסעדה והכתובת שלה ותאריך הרכישה ושעת ההכנה המדויקת, ופעמים אף שם המוכר, וזה ודאי אינו יכול להזדייף ושפיר דמי אף למה שחשש הט"ז שיכולים לזייף הכתב "כשר". וביביע אומר שם כתב להוסיף על תיבת כשר את פרשת השבוע שאין עוד חשש זיוף בזה, ע"ש. וכ"ש בזה.

ובפרט שבאותה הקבלה כתוב בפירוט מה הייתה ההזמנה ומה יש בתוך השקית לפרטי פרטים, וכגון שכותבים שבתוך המאפה (פיתה או לאפה וכדומה) הניחו סוג סלט כזה וכזה כידוע. וזה גם כן כתב שאינו ניתן לזיוף כלל. וכמו שכתב כן בספר כף החיים בסימן קיח ס"ק פט כה"ג ע"ש.

גם יש לומר שכיון שהכל מפורט בהזמנה מה יש בתוכה, וגם הקונה יודע איזה סוג מנה הזמין, הגוי אין יכול להחליף הבשר שהרי יצטרך בפרק זמן קצר להעתיק ולבשל את אותה המנה לפרטי פרטים והוא בלתי אפשרי.

ויש לצרף עוד מה שהגוי אינו מקבל את התשלום עבור המשלוח מיד, ואחר בדיקה ראיתי כי הם מקבלים את התשלום פעם בשבוע על כל אותו השבוע, וכיון שהוא בהקפה הגוי מירתת להחליף כי חושש הוא על ממונו, שאם יראה הקונה משהו שאינו כשורה במשלוח יבוא להתלונן על

זה אצל החברה האחראית על השליחים, ולא יעבירו אליו את התשלום על אותו המשלוח.

וכ"כ בדרכי תשובה (סימן קיח ס"ק נד) בשם השולחן גבוה (סימן סג מחודש ו) להקל בהקפה. וביביע אומר שם בסוף התשובה הביא להשבות יעקב (חלק ג סימן סא) שכתב שתקון זה לקנות בהקפה לא מהני לפום דינא ושצריך סימן או חותם, והמיקל בזה ראוי לנדונו. ע"כ. ומכל מקום בצירוף חותם וכתב ומעבר לרבים בודאי שיש להקל, וכ"כ ביביע אומר שם שבצירוף הכתב ומעבר לרבים יש להקל. ע"ש.

עוד יש לצרף כאן מה שכתב בשו"ת שבט הקהתי (חלק ג סימן רכח) להתיר לשלוח ממוסד אחד למוסד אחר קדירה עם בשר מבושל עבור התלמידים, על ידי שליח חילוני שיש לו רכב, ואין לחוש שמא יחליפנו בבשר נבלה, כיון שהנהגה חושש שיפטרורו מעבודתו. והסכים עמו הגרש"ז אויערבך זצ"ל וכ"פ בילקוט יוסף, (איסור והיתר חלק א סימן סג – קיח הלכה ז) והכא נמי י"ל דמירתת שמא יתפס ויתגלה קלונו ויפטר על ידי החברה.

ובשו"ת תשובות והנהגות (חלק ב סימן שעב) היקל כאשר מדובר בשליח מקצועי העוסק בכך לפרנסתו דחשיב כאומן דלא מרע אומנותו. ע"ש. וכבר ראיתי סברא זו בפרי חדש ס"ק יח שכתב על תנורים של גוים שמטמינים בהם החמין של שבת דסגי בחותם אחד, שהגוים בעלי התנור לא מרעי אנפשייהו לזיופי חותם אחד בשביל הנאה מועטת להחליף כחוש בשמן וכו' וגם מסתפי הגוי דילמא מתברר זיופיה ומתיירא להפסיד אומנותו, ודמי להחייא שנתבאר בסימן קיד ס"ה דבמידי שקונין מן האומן כיון דאית ביה קפידא לא מרע נפשיה. ע"ש.

גם עוד יש להביא בזה מש"כ שולחן ערוך בסעיף י שאם אינו נהנה בחליפין מותר בכל ענין דלא חיישינן שמא החליף להכשילו כיון שאין לו הנאה בדבר. ועיין בספר הוראה ברורה סימן קיח בבאור הלכה הארוך על סעיף י מש"כ באריכות בדי"ז, ומ"מ חזי לאיצטרופי בנידו"ד.

גם צריך לדעת כי יש אפשרות בכל רגע ורגע לדעת היכן ההזמנה נמצאת, והיינו שאפשר לדעת אם עובדי המסעדה התחילו לעבוד על ההזמנה, וכן יודעים בדיוק מתי ההזמנה מוכנה ויצאה למשלוח, וגם יודעים בדיוק עוד כמה זמן השליח אמור להגיע, וזהו על פי הזיהוי של מיקום השליח דרך תוכנת הניווט שבה הוא משתמש, ובעת ביצוע ההזמנה מקבלים זמן משוערך למתי יגיע המשלוח על פי החישובים הנ"ל, ובזה אין לחוש שיחליף כלל שהרי הוא נתון למעקב בכל רגע מבחינת זמנים ומיקום.

ויש מקומות אשר מקפידים לסגור השקית אשר עליה יש את הלוגו של המסעדה במדבקה מיוחדת שעל גבה מודפס ג"כ את הלוגו של המסעדה, ובכה"ג פשוט הדבר דחשיב חותם בתוך חותם והדבר מותר ללא כל חשש, אך גם בלא זה כבר יש לנו כר נרחב להקל לכתחילה.

הלכך למסקנה:

מותר להזמין מאכלי בשר ממסעדה על ידי חברת משלוחים שהעובדים בהם חילונים או גוים ואין לחוש בזה.

ומה שהכריח אותי להקל בזה אף שיש להרגיש כאן שאין צורך מיוחד להתיר בזה, שהרי מדובר במותרות וכדומה. אך יודע אני מקרוב ובדידי הוה עובדא בעת שהותי כמה וכמה פעמים בבית החולים ל"ע במקום ששם רמת האוכל ירודה מאוד, ונותנים מנה אחת בלבד לחולה ולא להורים או למלווה אשר שוהה איתו במשך כמה ימים ולילות, ונאלצים הם להזמין אוכל על ידי אותה החברה ויש כאן צורך גדול מאוד להתיר את הדבר. על כן התאמצתי בדבר הזה, יאכלו עניים וישבעו.

בברכה
אלון בן שבת

מטרות העמידה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

בעזרת שעון מעורר, וכן דרכם להרעיש קצת כשהולכים לישון, ואם כן מסתבר שאין בזה כל כך משום אונאה, והנידון בזה הוא מכוח נזקי שכנים, והשאלה היא האם אדם צריך להימנע מלעשות דברים כדרכו אם נגרם מזה נזק לחבירו?

והנה הראשונים נחלקו אם שכנים יכולים לעכב את שכנם מלעשות רעש בתוך שלו בטענה שאינם יכולים לישון מקול הפטיש וכדו', השו"ע פסק שהם יכולים לעכב עליו (חו"מ סי' קנו, ב), ולרמ"א אינם יכולים לעכב, אמנם אף לרמ"א אם השכן המעכב הוא חולה והרעש מזיק לבריאותו הרי שלכו"ע הוא יכול לעכב מלהרעיש. וכתבו פוסקי דורנו ששכן המרעיש בשעות שינה שמקובל לשמור בהם על השקט הרי כל שכניו כחולים לעניין זה והם יכולים לעכב עליו מלהרעיש אז (משכן שלום סי' י הערה סט).

כל הנידון אם אפשר לעכב שכן מלהרעיש זה דווקא שהמרעיש עושה בתוך שלו, אך אם הוא עושה כן ברכוש המשותף יכולים שאר השכנים לעכב שהרי הם משותפים בשטח הזה והם יכולים לאסור על אחד מהשותפים לעשות שם דברים שלא השתתפו על דעת שיעשו כן שם (מרדכי ב"ב אות תקיב הובא בב"י סי' קנו), ולפי זה מכיוון שהחדר שנמצאים בו הבחורים היא משותפת לכל חברי החדר הרי אין אחד מהם יכול לעשות שלא כדעת הרוב, ואם יש שני בחורים שקמים מוקדם וזה מפריע לשאר חברי החדר כמו בנידו"ד שהשעון מעורר גורם שכל חברי החדר יתעוררו בקול רעש גדול הרי שאר חברי החדר יכולים לעכב על שני הבחורים. וכ"כ בהליכות שלמה (אויערבאך, תפילה פרק יג הערה 69).

אלא שהיה מקום לדון באופן ששני הבחורים שקמים מוקדם הם עושים זאת לצורך לימוד, ויתכן שלא יוכלו שאר חברי החדר לעכב עליהם וזאת עפ"י הדין שאע"פ שבני חצר יכולים לעכב שלא לעשות חנות בחצר מפני קול הנכנסים והיוצאים מ"מ אם בא אחד ורוצה ללמוד תינוקות של בית רבן בביתו אינם יכולים למחות בידו כמ"ש בשו"ע (חו"מ קנו ג), והוא הדין לכל דבר מצוה שאי אפשר לעכב עליו בטענת רעש (שם). אמנם זה טענה לא נכונה שהרי הלבוש (סי' קנו סעיף ג הובא בפת"ש סק"ב) כתב שרק מטעם קול הנכנסים והיוצאים בחצר אינם יכולים לעכב עליו, אך אם יש שני שותפים בבית אחד ואחד מהם רוצה להיעשות למלמד תינוקות שכנו יכול לעכב עליו, שזה ודאי אין דעת רוב העולם סובלתו וודאי שעל דעת כן לא נשתתף עימו בדירה זו. ועוד בשו"ת שבט הלוי (ח"ז סי' רכד) כתב שנראה לומר שבשעות מאוחרות שאינו מן הדרך לעשות כן יכולים השכנים לעכב עליו אף שהוא לצורך מצוה.

לסיום יש לזכור להיות מעביר על מידותיו ולא לתבוע זכויותיו בשעה שהם גורמות צער לזולת.

בברכה יגאל אלון

שרי המאה ה-20

הרב יוסף חיים בן שבת

הרב עמרם אבורביע

הרב עמרם אבורביע זצ"ל, הידוע גם כ"חכם עמרם" וכ"רבי עמרם חסידא", נולד ב"ז באדר ה'תרנ"ב בעיר טטואן שבמרוקו הספרדית לרב שלמה אבורביע (בן למשפחה שמקורה בקסטיליה שבספרד) וליוכבד לבית כלפון. אביו עמד בראש בית מדרש "מדרש שלמה" שייסד בטרטואן, על המסע לארץ הוא סיפר שמטטואן נסעו לעיר הנמל טנג'יר, ממנה הפליגו באנייה לאלכסנדריה במצרים, שם החליפו אנייה והפליגו ליפו, ולירושלים עלו בגלגל, המשפחה קבעה מושבה בעיר העתיקה, ואף החזיקו לאחמ"כ בביתו ישיבה בשם "אור זרוע".

בילדותו בטטואן למד עמרם בבית מדרש, שהיה לאביו שנקרא 'מדרש שלמה', עם עלייתו חבש את ספסלי ישיבת 'טובי ישיב' של עדת המערבים בירושלים, תוך כדי כך שלח ידו במלאכת סת"ם ותמך בסבו ובסבתו, בשנת תר"ע (1910) סיים לימודיו. עיקר תורתו רכש מהרב יוסף חיים הכהן, ששימש ראב"ד ונשיא לעדת המערבים בירושלים. הרב עמרם הגדיר כך את דרכי ההוראה ומשנתו של מורו: "...שידוע לכל אלה שהכירוהו ושמעו לקח מפיו כמה היה מעמיק בנתוח הסוגיא על כל פרטיה בהיקף רחב, ובזכרוננו חי חידודו ופלוסו חשקנותו ושיקדותו שהיו למפות לכל רבני הדור..."

בהמשך, עבר ללמוד בישיבת 'פורת יוסף'. רק בשנת תרפ"א (1921) כשהוא כבן 29 שנים, הוסמך לרבנות ולדיינות על ידי מורו הרב יוסף חיים הכהן. עד אז סרב לקבל את ההסמכה לרבנות אלא רק כשיסיים גם את חוק לימודיו והכשרתו לתואר דיין. מורו, שהעריך את תלמידו על תפישתו החדה והליכותיו הנעימות, השיאו לבתו הבכורה, רבקה לבית כהן בח' סיון תרע"ט (1918) (נולדו להם 5 בנים ובת).

לא אאריך יתר על הנ"ל בפועליו הכבירים ותורמותיו לעם ישראל בארץ ובתפוצות, כי תקצר היריעה מהכיל עשרות תפקידים ומעללים טובים שסבב הרב בחכמתו הרבה ובמעשיו ללא לאות. אבל אי אפשר שלא להזכיר את פעליו בענין אהבת הארץ ומלחמותיה, אהבה עזה של הרב עמרם ומסירות נפשו על יישוב הארץ וההגנה עליה.

היר בורו וידוע הדבר שכיום אין בנמצא מגדולי הדור שיפעלו כדוגמתו, יען כי פסתה המספחת הפוליטית, שמאל דוחה, אשר עושה ככל יכולתם להכניס את עולם התורה אל כור ההיתוך והחילון פשוטו כמשמעו, וכבר נתנו על זה גדולי תורתנו את דעתם. אבל לא כן היו הימים ההם, ימים שגם חרדים לדבר השם ותלמידי חכמים היו חלק מהגנת המדינה ומסרו נפשם גופם וממונם בעד הדבר הזה, ובזכות אומץ ליבם וה' יתברך צורם ומעוזם, חיים אנו כדבר המובן מאליו בשכונות כמו בר אילן, רוממה, מעלות דפנה, רמות... ועוד רבות כהנה. ואביא לפניהם ציטוטים ועובדות מעניינים בנושא הזה ממור"ר וכדלקמן.

הנה, עוד טרם הקמת המדינה, נטל הרב חלק במאבק היישוב בארץ. עד שבמאורעות תרפ"ט (ב 22 בספטמבר 1929) נעצר על ידי שלטונות המנדט בגין חשד שווא, שהשתתף בהצגת בתי ערבים הסמוכים לשכונת 'נחלת אחים' בירושלים, הוא שוחרר בערבות. בנוסף קיים הרב קשרים עם מחתרת ההגנה, ואף סייע בהעברת נשקים מביה"ס החקלאי, שליד רמת רחל לשכונת נחלת אחים, שגבלה בכפרים הערבים שיח' באדר. במלחמת השחרור כיון, שהיה מבוגר מדי, התגייס למשמר העם' הראשונה של הגברת רחל ינאית בן צבי, בתפקידו שמר לעיתים קרובות במחסום, שבכניסה המערבית לעיר החדשה ירושלים (היום שכונת רוממה). בניו נמנו על הנוטרות, חברי מחתרת ובהמשך שרתו בצה"ל.

בדשנה שנשא ביום העצמאות תשכ"ה, נתייחס לפני פטירתו, סיפר הרב אבורביע את סיפור הקשר בין עם ישראל לארצו, מן התנ"ך ועד ליום העצמאות וז"ל: ארץ ישראל נתנה א-לוהי ישראל בברית עולם לעם ישראל, ככתוב בתורת ישראל... ארץ ישראל היא מולדתנו, שאלה אנו קשורים בעבותות בל ינותקו שיוסדם מראש אומתנו אברהם אבינו, ובה התנחלנו ובנינו בה בית נאמן. וגם כאשר גלינו מארצנו שמה נקרא עלינו "ארץ ישראל", בתוקף הזכות הנצחית של ההשגחה העליונה וייעודה. ועם ההצגה הידועה, הצהרת בלפור, קיבלה זכות זו הנצחית את אישורה מפי חסידיו אומות העולם. וכה היה דברו של המלך ג'ורג' החמישי אל ד"ר ויצמן: "מובטח בתורת ישראל שעם ישראל עתיד לשוב לארץ ישראל. אני תקוה שמעשה עליון זה יתגשם על ידי מלכותי... ובעבור 'שלושים לכו' מהצהרה זו, ירשנו את הארץ בדמים, תרתי משמע. זה לנו שבע עשרה שנה, שאנו חוגגים בהוד ותפארת יום העצמאות של מדינת ישראל, והוקבע ליום תפלה והודיה על הנס הגלוי שנעשה לנו בתקופה כה מזריחה ומאירה".

והנה עוד ציטוט מענין באותו נושא שנשא הרב באחת מדרשותיו: דוד המלך צפה ברוח הקודש על יום חג העצמאות, ועליו אמר הפסוק הזה: "זה היום וכו' (תהלים, קי"ח, כ"ד), שהתכוון במלים האלה על הפסוק הכתוב בתורה: 'היום הזה נתיית לעם' (דברים, כז, ט). ומצווה אותנו לגיל ולשמחו בו. שזו מחובתנו להודות ולשבח לה', שזיכנו לראות כמו עינינו חסידים גדולים שהפליא לעשות לעמו ולארצו.

את זיקתו המיוחדת של הרב עמרם לירושלים דדהבא הוא ביטא במו מילותיו "מחמת חובת ירושלים הממלאה את כל חדרי בטני", מחשבתו תמיד נישאה לירושלים וגם כשהעתיק מקום מגוריו, לגל כהונתו כרב לעיר פתח תקוה, תמיד נשא את נס ירושלים, בדרשותיו, בחיבוריו התורניים - כשליקט ואצר ממנהגי ירושלים, בסידור התפילה - שהתקין עם מנהגי ירושלים ובחזונו, ראה לנגד עיניו את שחרור ירושלים. יחסו לצה"ל מתבטא בתפילה מיוחדת, שחבר לרפואת חיילי צה"ל הפצועים השוכבים על ערש דווי, מאז שחרור ירושלים יש הנוהגים לאומרה ביום ירושלים וראוי לאומרה גם בצוק העתים. ואדגיש שכבר ידועים פסקיו של מן הגרע"י בכל ההלכות הנוגעות ליום העצמאות וכו', והלכה כמון בכל מקום. ולא באתי לרמוז על שינוי מדרכיו ופסקיו בציטוטים הנ"ל.

ספריו

"נתיבי עם", הלכות, ספר אשר גדולי ישראל כבדוהו בהסכמותיהם ביניהם נמנו: הרב עובדיה הדאיה, הרב עזרא עטיא ראש ישיבת פורת יוסף ירושלים, הראשל"צ עובדיה יוסף, הראשל"צ אליהו בקשי, דורון, הרב שאר ישוב כהן הרב הראשי לחיפה והראשל"צ שלמה משה עמר.

"חיבוט השני, נתיבי עם", דרשות, באים כשישים דרשות, על הלכות, מוסר, אגדה, חינוך ואהבת ישראל וארץ ישראל, שנישאו על ידי המחבר במהלך חייו, ונאספו ממחברותיו, החל משנת תער"ב (1912) ועד ימים אחדים לפני פטירתו.

עוד מספריו: תרגום לאדוניו של הספר "שבחי האר"י", עריכה והוצאה לאור של ספר השו"ת "יוכלכל יוסף" לרב יוסף חיים הכהן, חיבור כתב היד לסידור "רינת ישראל" - סידור התפילה לספרדים ולעדות המזרח עם מנהגי ירושלים, ערך שלמה טל, הוצא לאור ע"י בני המחבר לאחר מותו בשנת תשכ"ח.

לא נשלמה שנה מפטירתו ורעייתו ובקה ממחלה קשה, והרב עמרם אבורביע נלב"ע ב-ז' בטבת תשכ"ז (1966) ונטמן לצדה בבית העלמין סגולה בפתח תקווה.

חכמת נשים

לאור באור החיים

אז איך את מסכמת את היום שלך?

בחיוך קטן, באנחת עייפות, או פשוט לכבות את האור?

כי בעצם...

מה זה הלילה הזה שבא עלינו?

כמו מסך על היקום,

התחלית את תהליך התחדשות

עצירה

- לזמן התכנסות.

לקרוא אל השקט.

להקשיב למה שבתוכי.

לעצור סופסוף את השטף

לעצור את השאון

להסכים...

שעוד יום חלף,

ולסכם את היום.

דווקא שם,

בתוך החושך המאיים -

נפתח חלון דממה.

לקול הנשמה.

זמן עבודה פנימית. - של אמונה.

ואמונתך - בלילות.

מתחברת פנימה

לניצוץ, לנקודה.

למהות הנשמה שלי

שעוברת איתי את המסע

שותפה לדרך

והמקום הזה כל כך זר לי

היא פה לתפקיד,

הטומאה

הכיעור

הלחץ

העצבות

הבלגן

מנוכרים לה לחלוטין

והיא נשארת איתי

למרות הקושי

היא נאמנה לי

ונמצאת פה בשבילי

בשקט,

מסורה ומייחלת

ורק שואלת:

מתי כבר תרגישי שייכת אלי?

מתי תדעי -

שאת חלק.

חלק ממני,

שלמה - וחלק

חלק אלוה ממעל.

רגש השייכות הבסיסי שבכולנו

שרוצה להשתתף

להרגיש של

להיות חלק

זו האמירה הפשוטה של הנשמה

אני רוצה לחזור לאחדות

למציאות שלי של הטוב והאור

לראות את ה' בכל מצב

מגיח מן החלונות

מציץ עליי...

מתחבא לי

ומשפיע עליי -

באהבה

לראות את היד הטובה שמנהיגה אותי

ברחמים ומתיקות

גם אם אף אחד לא רואה

גם אם אף אחד לא מבין

לא צריך,

צריך כעת ללכת באמונה

בבטחה רק אני והוא

מהות של קרבה

זמן נשמה

זמן איכות פנימי

ביני לבין קוני

--

והילד הוא בא מידי פעם

ומנדנד

לפעמים מתריס

תזכרי גם בו יש חלק

חלק אלוך

כמה ורוצה שייכות לנשמה

ואז כמו קסם

'רעב השייכות' נרגע

כי בטוח כשנותנים מקום

לנשמה הטהורה.

גם את תרגישי בטוח

לפני ה'

כי כמידת הביטחון בו

"כמים הפנים לפנים"

נשמתי, איך תבואי אל המלך - בלבוש שק?

התנערי מעפר,

מלכלוך שדבק

ממחשבה מחלישה

מאמירה מקטינה

תחליטי עכשיו אני מתחילה מחדש

ה' מחדש את הבריאה

כל רגע ממש

עכשיו הוא רגע חדש

לעולם לא היה כמוהו

ויש בו הזדמנות חד פעמית

הזדמנות לקשר

עם מלך עולמים

ליצור פה חיים לנצח נצחים.

וזו המטרה של כל טעות

להבין אני חסר

להרגיש אני תלוי

לחיות אין עוד מלבדו

תבקשי על ילדייך,

על רוחניות על גשמיות

הוא עושה את כל צרכיך

הקשיבי לזעקה הדוממת

של הנפש

הקשיבי לה - היא זקוקה לך

התפללי עליה

ודווקא אנחנו כאמהות

נוספים בכל הזדמנות תפילה

"ריבנו של עולם, זכני:

שיהיו בניי מאירים בתורה,

שלמים בגופם ובשכלם.

ושיהיו להם מידות טובות.

אמן."

כן, אמא -

תבקשי תתפללי

זה האוצר שלך

האוצר שמתחת לתנור שבבית

לא רק אוצר פיזי - גם רוחני.

תסכימי לזרוע בדמעה!

כי הזרועים בדמעה -

ברינה יקצורו.

כל קושי,

כל דמעה,

כל מאמץ -

זה זרעים של גאולה.

ועכשיו... זה עלייך:

אין מצב שאת הולכת לישון

בלי משפט אחד קטן,

לרשב"ע

שמודה ומכיר באור נשמתך

שנתן לך ומוסיף תפילה על ילדייך

"ה' אלוקי תודה על שנתת לי כזה לב טוב

שאוהב

ותשמור על ילדי ותקרב את כולנו אליך,

כי אתה יכול ואתה אוהב אותנו

זה כל מה שאנחנו רוצים."

אור לא תמיד בא מפנסים.

לפעמים הוא בא מרגע אחד שקט -

שבו את זוכרת מהו הכוח האדיר שניתן לך.

מתחברת? אשמח מאוד לשמוע ממך!

מחכה לכל שיתוף, שיקוף או חיזוק

תודה מראש על המאמץ

מברכת אותך בחיים מלאי כוכבים,

שיאירו בחייך,

בסה"כ זה כיף להיות ירח

רק את צריכה לבחור מי השמש שלך בחיים

לחיים שזופי שפע טוב!!

ליאורה דהן

מטפלת ומאמנת מנטלית בגישת "מתחברת"

050-410-3-421

dahan.liora.co@gmail.com

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים